



# 128154

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอกที่มารับบริการ  
จากโรงพยาบาลของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย

(Knowledge , Attitude , and Practice of Drug Use of Out  
patients in Government Hospitals in Southern Thailand)

ดร.พร อรุณรัตน์

จินดาพร ภูมิพัฒนางษ์

สุวิภา อึ้งไพบูลย์

นิมิตร วรกุล

ศิริมา มหัทธนาคุณย์

กรใช้ยา 2 ไทย (และใช้ยา) 1 ค่อย

เล่ม ๑

เลขหมู่ RM263 9642 5539

เลขทะเบียน 27 ส.ศ. 2547

Order Key 128154

BIB Key 29654

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์  
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ.2537

## บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอกที่มารับบริการจากโรงพยาบาลของรัฐบาล ที่ตั้งอยู่ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย และศึกษาปัจจัยด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ และแหล่งความรู้เรื่องยาของผู้รับบริการที่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมใช้ยาของผู้รับบริการ การวิจัยนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ขนาดตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยนอกที่เข้ารับบริการจากโรงพยาบาลของรัฐบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 1,819 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้หาความตรงในเนื้อหา และความเป็นปรนัยก่อนนำมาใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ chi-square ความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,819 ราย ส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 60.5) มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 33.0) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 83.8) มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทมากกว่าร้อยละ 75.0 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 39.1) และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลถึงร้อยละ 64.8 แหล่งความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาได้จากแพทย์มากที่สุดคือร้อยละ 38.2 รองลงมาได้รับจากฉลากยาร้อยละ 12.6 แต่ได้รับความรู้จากเภสัชกรเพียงร้อยละ 9.1 ซึ่งเป็นความรู้ที่ถูกต้องในระดับมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างนิยมไปรับบริการจากโรงพยาบาลของรัฐเป็นอันดับแรกร้อยละ 49.6 รองลงมาคือคลินิกแพทย์ร้อยละ 24.0 เหตุผลที่เลือกคือความสะดวก รวดเร็ว และอยู่ใกล้กับที่พักมากกว่าร้อยละ 50 ประชากรในภาคใต้มีระดับความรู้ ทักษะ ที่ถูกต้องในระดับปานกลาง แต่มีการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการใช้ยาอย่างถูกต้องในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ ทักษะ และวิธีการปฏิบัติของประชากรตัวอย่างคือ อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา แหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งที่มาของความรู้ กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี อาชีพรับราชการแลรัฐวิสาหกิจ รายได้สูงกว่า 5,000 บาทขึ้นไป ระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี หรือสูงกว่าและมีที่อยู่ในเขตเมือง จะมีความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ยาในระดับมาก มากที่สุด ส่วนแหล่งความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ พบว่าเภสัชกรเป็นแหล่งความรู้ที่ให้ความรู้ถูกต้องมากที่สุดร้อยละ 50.0 รองลงมา คือสื่อมวลชน และฉลากยา ร้อยละ 40.5 และ 39.1 ตามลำดับ แต่สื่อมวลชนเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทักษะที่ถูกต้องมากกว่าเภสัชกร คือร้อยละ 43.3 และ 41.6 ตามลำดับ ผสส. และ อสม. เป็นแหล่งที่ให้ความรู้ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในการใช้ยาถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.4 รองลงมาคือสื่อมวลชน ร้อยละ 92.5 แหล่งบริการที่ให้ความรู้ ทักษะ และวิธีการปฏิบัติในการใช้ยาที่ถูกต้องมากที่สุดคือ คลินิกแพทย์ ส่วนศาสนาก็เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะ และวิธีการปฏิบัติในการใช้ยาที่ถูกต้อง และปัจจัยด้านศาสนาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ พบว่า เพศหญิงมีการปฏิบัติตัวในการใช้ยาได้ถูกต้องมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตัวเรื่องการใช้ยา พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำมาก และความสัมพันธ์นี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

## Abstract

The objectives of this survey research were to study the knowledge, attitude, and practice in drug use of patients who obtained service from the out-patient department of government hospitals in southern Thailand and to find the relationship between the population, social and economic factors, sources of knowledge, and drug-using behaviors of the patients. A simple random sampling was used to select 1,819 out-patients receiving service from government hospitals in southern Thailand. A questionnaire which had been tested for its content validity and objectivity was used. The data were analyzed by the chi-square test, frequency, and percentage. The results of the study were as follows:

Of the sample group of 1,819 out-patients, most of them were female (60.5 percent), Buddhist (83.8 percent); more than 75.0 percent of them had a monthly income of less than 5,000 baht, had finished primary education (39.1 percent) and 64.8 percent lived outside municipal areas. The source of knowledge for most of the sample group was medical doctors (38.2 percent), medical labels (12.6 percent), and only 9.1 percent of the sample group obtained the drug knowledge from pharmacists which is the most correct source of knowledge. Most of the sample group (49.6 percent), chose to obtain service from a government hospital as their first choice; a private clinic (24.0 percent) for reasons of convenience, speed of service and a short distance from home. More than 50 percent of the population in the South had a moderate level of correct knowledge and attitude but their behaviors in using drugs correctly was at a high level. The factors relative to knowledge, attitude, and methods in drug use were age, occupation, income, education, residence, and source of knowledge. That is to say that the samples whose ages were between 21-30 years who were government officials or state enterprise employees with a monthly income of 5,000 baht or more, holders of a bachelor's degree or higher, lived in an urban area had a high level of correct knowledge, attitude and practice in drug use. Pharmacists were the most correct source of knowledge (50.0 percent) followed by mass media and medical labels which accounted for 40.5 and 39.1 percent, respectively. However, mass media was the source of knowledge which provided the sample group with correct attitude more often than pharmacists, 43.3 and 41.6 percent, respectively.

Public Health Messengers and Public Health Volunteers were the sources of knowledge which provided most of the sample groups with correct practice in drug use (93.4 percent) followed by mass media (92.5). The source of service which provided the most correct knowledge, attitude, and practice in drug use was private clinics. Religion was another factor relative to correct attitude and practice, but not to the knowledge of the sample group. In addition, it was found that more females than males had correct practice in drug use which was statistically significant at the level of 0.05. As for the relationship between knowledge, attitude, and practice in drug use, the coefficient value was found to be very low and was not statistically significant at the level of 0.05.